

Jiří Rajmund Tretera  
Záboj Horák

# CÍRKEVNÍ PRÁVO

leges

*Vzor citace:*

Tretera, J. R., Horák, Z.: Církevní právo. Praha: Leges, 2016, 424 s.

*Recenzenti:*

prof. JUDr. Antonín Ignác Hrdina, DrSc.

doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., Th.D., IC.D.

*Spolupracovali:*

Adam Csukás

PhDr. Petr Honč

Mgr. Marek Novák

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Tretera, Rajmund Jiří

Církevní právo / Jiří Rajmund Tretera, Záboj Horák. – Vydání první. – Praha : Leges, 2016. – 424 stran. – (Teoretik)

Anglické resumé

ISBN 978-80-7502-192-2

348 \* 27-74

– církevní právo

– kanonické právo

– monografie

34 – Právo [16]

Vydalo Nakladatelství Leges, s. r. o., Lublaňská 4/61, Praha 2,  
v roce 2016 jako svou 393. publikaci.

Edice Teoretik

Vydání první

Návrh obálky Michaela Vydrová

Redakce Jana Sladká Hyklová

Sazba Gradis

Tisk PBtisk, a. s., Příbram

[www.knihyleges.cz](http://www.knihyleges.cz)

© Jiří Rajmund Tretera, Záboj Horák, 2016

ISBN 978-80-7502-192-2

# PRAMENY A LITERATURA

## Prameny

*Ad tuendam fidem*, in: Revue církevního práva č. 10–2/1998, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 124–127.

*Amoris laetitia*, Paulínky, Praha, 2016, 230 s.

*Annuario Pontificio per l'anno 2016*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2016, 2343 s.

*Apoštolské listy papeže Františka Mitise Iudex Dominus Iesus a Mitise et Misericors Iesus*, Akademie kanonického práva, Brno, 2015, 46 s.

*Corpus iuris canonici*, Post Aemilii Ludovici Richteri curas ad librorum manu scriptorum et editionis romanae fidem recognovit et adnotatione critica instruxit Aemilius Friedberg, Editio lipsiensi secunda, Bernhardus Tauchnitz, Lipsiae, 1879–1881, 2 sv.

DENZINGER, Heinrich, HÜNERMANN, Peter (eds.), *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Gebundene Ausgabe, Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen, Lateinisch-Deutsch, Herder, Freiburg im Breisgau, 2014, 1840 s.

*Dignitas connubii*, Instrukce, která má být zachovávána diecézními a interdiecézními soudy při projednávání záležitostí neplatnosti manželství, latinský text s českým překladem a s odborným komentářem od Klause Lüdickeho, Akademie kanonického práva, Brno, 2015, 278 s.

*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Zvon, Praha, 1995, 603 s.

*Dokumenty Prvního vatikánského koncilu*, Pracovní překlad, Krystal OP, Praha, 2006, 98 s.

*Familiaris consortio*, Zvon, Praha, 1992, 101 s.

FÜRST, Carl-Gerold, *Canones-Synopse zum Codex iuris canonici und Codex canonum ecclesiarum orientalium*, Herder, Freiburg im Breisgau, 1992, viii, 214 s.

HANUŠ, Milan (ed.), *Sbírka platných právních norem Apoštolského exarchátu Řeckokatolické církve v ČR (1996–2011)*, Apoštolský exarchát Řeckokatolické církve v České republice a Institut sv. Kosmy a Damiána, Praha, 2011, 212 s.

HRDINA, Antonín Ignác, *Dokumenty Tridentského koncilu*, latinský text a překlad do češtiny, Praha, 2015, 335 s.

HRDINA, Antonín Ignác, *Prameny ke studiu kanonického práva*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2007, 278 s.

- Katechismus katolické církve*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2002, 793 s.
- Katechismus z nařízení Sněmu Tridentského k pastýřům duchovním a z rozkazu Pia V., papeže římského na světlo vydaný*, Dědictví sv. Prokopa, Praha, 1867, xxv, 602 s.
- Kodex kanonického práva*, Úřední znění textu a překlad do češtiny, latinsko-české vydání s věcným rejstříkem, Praha, 1994, xxiii, 812 s.
- Kódex kánonov východných cirkví*, Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove v spolupráci s Fakultou práva, kanonického práva a administrativy Katolíckej univerzity Jána Pavla II. v Lubline vo vydavateľstve Gaudium, Lublin, 2012, 882 s.
- Kompendium katechizmu katolické církve*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2006, 209 s.
- NĚMEC, Damián, *Změněné kánony kodexů kanonického práva*, in: *Revue církevního práva* č. 48–1/2011, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 49–52.
- Normy k přípravě procesu zrušení manželského svazku ve prospěch víry*, in: *Revue církevního práva* č. 25–2/2003, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 107–115.
- O křesťanském manželství – Casti connubii*, Dědictví svatováclavské, Brno, 2016, 104 s.
- Pravidla všeobecných a místních sněmů i svatých otců pravoslavné církve*, Ústřední církevní nakladatelství, Praha, 1955, 317 s.
- Překlad Kodexu kanonického práva [z roku 1917]*, Diecézní církevní soud, Brno, 2009, 874 s.
- Sbírka právních norem Arcidiecéze pražské z let 1945–2009*, Arcibiskupství pražské, Praha, 2009, 378 s.
- Stanovy farních rad v Plzeňské diecézi*, in: *Revue církevního práva* č. 3–1/1996, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 36–47.
- TUREČEK, Josef a kol., *Výbor z textů ke studiu obecných dějin státu a práva*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1956, 582 s.
- Zasvěcený život ve světle reformy II. vatikánského koncilu*, Dokumenty z let 1964–1997, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 1997, 511 s.

## Komentáře

- BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J. (eds.), *New Commentary on the Code of Canon Law*, New York–Mahwah, 2000, 1952 s.
- Code de droit canonique annoté*, Texte officiel et traduction française, Les Éditions du Cerf, Tardy–Paris–Bourges, 1984, 1115 s.

- ERLEBACH, Grzegorz a kol., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, Tom V, Księga VII. Procesy, Poznań, 2007, 463 s.
- HEMPEREK, Piotr (ed.), *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. I–IV*, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin, 1995, 1990, 1986, 1987, 189, 300, 447, 300 s.
- LÜDICKE, Klaus (ed.), *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, Ludgerus Verlag, Essen, 1984–2016, listkownice v 6 svazcích.

## Periodika

- Acta Apostolicae Sedis, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano.
- Adnotatio iurisprudentiae, Akademie kanonického práva, Brno.
- Akta České biskupské konference, Česká biskupská konference, Praha.
- Archiv für katholisches Kirchenrecht, F. Schöningh, Paderborn.
- Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich, Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Lublin.
- Communicationes, Pontificium Consilium de Legum Textibus, Roma.
- Ecclesiastical Law Journal, Cambridge University Press, Cambridge.
- Folia theologica et canonica, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Hittudományi Kar, Budapest.
- Ius canonicum, Universidad de Navarra, Facultad de Derecho Canónico, Pamplona.
- Kirche und Recht, Plöchl, Freistadt.
- L'année canonique, Institut Catholique, Faculté de Droit Canonique, Paris.
- Österreichisches Archiv für Kirchenrecht, Österreichische Gesellschaft für Kirchenrecht, Wien.
- Právněhistorické studie, Karolinum, Praha.
- Revista española de derecho canónico, Universidad Pontificia de Salamanca, Facultad de Derecho Canónico, Salamanca.
- Revista general de derecho canónico y derecho eclesiástico del estado, Portalderecho, Madrid.
- Revue církevního práva, Společnost pro církevní právo, Praha.
- Revue de droit canonique, Université de Strasbourg, Institut de droit canonique, Strasbourg.
- Roczniki Nauk Prawnych, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin.

Studia canonica, Saint Paul University, Faculty of Canon Law, Ottawa.

Studia theologica, Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Olomouc.

The Jurist, Catholic University of America, School of Canon Law, Washington, D. C.

Zeitschrift für evangelisches Kirchenrecht, Mohr Siebeck, Tübingen.

## Literatura

AICHNER, Simon, *Compendium Juris Ecclesiastici ad usum cleri ac praesertim per imperium austriacum in cura animarum laborantis*, Weger, Brixinae, 1915, 895, 75 s.

BIANCHI, Paolo a kol., *Reforma manželského procesu podle papeže Františka*, Akademie kanonického práva, Brno, 2016, 117 s.

BOSCH, Friedrich Wilhelm, *Staatliches und kirchliches Eherecht – in Harmonie oder im Konflikt?*, insbesondere zur Entwicklung und zur gegenwärtigen Situation im Eheschließungsrecht, Giesecking, Bielefeld, 1988, xiv, 145 s.

BOTEK, Libor, *Srovnání stanov ekonomických rad farností v diecézích české a moravské církevní provincie*, in: Revue církevního práva č. 59–3/2014, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 37–53.

BOUMIS, Panagiotis I., *Kanonické právo pravoslávnej cirkvi*, Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov, 1997, 240 s.

BUBEN, Milan M., *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích*, Libri, Praha, zatím 8 svazků, 2002–2016.

BUŠEK, Vratislav, *Učebnice dějin práva církevního I–II*, Všehrd, Praha, 1946, 1947, 214, 277 s.

BUŠEK, Vratislav, *Zásada nerozlučitelnosti manželství a privilegium Paulinum*, in: Sborník věd právních a státních, Praha, 1922, s. 207–228.

CAMPENHAUSEN, Axel Freiherr von (ed.), *Lexikon für Kirchen- und Staatskirchenrecht*, Band 1, Schönigh, Paderborn, 2000, ix, 736 s.

CZERNIN, Jan, *Majetková práva obročí, záduší a kostelů v minulosti a jejich transformace dnes*, in: Revue církevního práva č. 6–1/1997, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 7–38.

ČERNÝ, Miroslav, *Kuneš z Třebovle*, Středověký právník a jeho dílo, Západočeská univerzita, Plzeň, 1999, 170 s.

ČERNÝ, Miroslav, *Právo Vatikánského Města – historie a současnost*, in: Revue církevního práva č. 55–2/2013, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 7–18.

- ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika, *Procesná spôsobilosť v prípadoch nulity manželstva podľa kánonického práva*, in: BRTKO, Róbert a kol., *Prvky a princípy rímskeho a kánonického procesného práva*, Leges, Praha, 2016, s. 32–49.
- DODARO, Robert (ed.), *Setrvat v pravdě Kristově*, Manželství a svaté přijímání v Katolické církvi, Jiří Brauner – Kartuziánské nakladatelství, Brno, 2015, 205 s.
- DOE, Norman, *Law and Religion in Europe, A Comparative Introduction*, Oxford University Press, Oxford, 2011, xxviii, 306 s.
- DUDA, Ján, *Boží ľud*, Výklad Knihy druhej Kódexu kánonického práva z roku 1983, Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula–Spišské Podhradie, 1995, 368 s.
- DUDA, Ján, *Katolícke manželské právo*, Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula–Spišské Podhradie, 1996, 290 s.
- DVOŘÁČEK, Jiří, *Komentář k motu proprio De concordia inter Codices*, in: Revue církevního práva č. 66–1/2017, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 27–38.
- DVOŘÁČEK, Jiří, *Východní kanonické právo*, Úvod do studia, Apoštolský exarchát řeckokatolické církve a Institut sv. Kosmy a Damiána, Praha, 2014, 161 s.
- FILIP, Štěpán M., *K pojmu koncilu obecně a ekumenického koncilu zvláště*, in: Revue církevního práva č. 4–2/1996, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 123–135.
- FILIPI, Pavel a kol., *Malá encyklopedie evangelických církví*, Libri, Praha, 2008, 159 s.
- FILIPI, Pavel, *Křesťanstvo*, Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví, 4. doplněné vydání, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2012, 201 s.
- GAJDA, Piotr-Mieczysław, *Sankcje karne w Kościele w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II oraz późniejszych zmian i uzupełnień*, Studium kanonicko-pastoralne, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej Biblos, Tarnów, 2008, 206 s.
- GERLOCH, Aleš, *Teorie práva*, 4. upravené vydání, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2007, 343 s.
- GEROSA, Libero, *Das Recht der Kirche*, Bonifatius, Paderborn, 1995, 384 s.
- GÓRECKI, Edward, *Církev se uskutečňuje ve farnosti*, Kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 1996, 178 s.
- GÓRECKI, Edward, *Obecné normy Kodexu kánonického práva Jana Pavla II.*, části I–II, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 1993–1994, 142, 97 s.
- GROCHOLEWSKI, Zenon, *Postup pri preložení a odvolaní farára*, Serafín, Bratislava, 1999, 89 s.
- GROCHOLEWSKI, Zenon, *Štúdie z procesného kanonického práva*, Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula–Spišské Podhradie, 1995, 244 s.

- HAERING, Stephan, REES, Wilhelm, SCHMITZ, Heribert (eds.), *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, dritte, vollständig neu bearbeitete Auflage, Verlag F. Pustet, Regensburg, 2015, 2172 s.
- HARING, Johann B., *Grundzüge des katholischen Kirchenrechtes*, Moser, Graz, 1916, xi, 912 s.
- HEIMERL, Hans, PREE, Helmuth, *Kirchenrecht, Allgemeine Normen und Eherecht*, Springer-Verlag, Wien–New York, 1983, xviii, 301 s.
- HEIMERL, Hans, PREE, Helmuth, PRIMETSHOFER, Bruno, *Handbuch des Vermögensrechts der katholischen Kirche*, unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsverhältnisse in Bayern und Österreich, F. Pustet, Regensburg, 1993, 944 s.
- HENNER, Kamil, *Základy práva kanonického I–IV, Část druhá, Právo platné*, Všehrad, Praha, 1927, 480 s.
- HILL, Mark, *Ecclesiastical Law*, Oxford University Press, Oxford–New York, 2007, xxiii, 730 s.
- HORÁK, Záboj, *19. konference Církev a stát, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2013*, in: *Revue církevního práva* č. 56–3/2013, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 97–99.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Biskup soudcem ve své diecézi*, in: *Revue církevního práva* č. 64–2/2016, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 7–21.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Církevní sňatek po novele zákona o rodině*, in: *Právník* č. 3/1999, Ústav státu a práva AV ČR, Praha, s. 261 a násl.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Dedikace a benedikce kostelů podle kodexů kanonického práva z roku 1917 a 1983*, in: *Revue církevního práva* č. 55–2/2013, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 31–41.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Graciánův dekret ve zkratce*, in: *Revue církevního práva* č. 7–2/1997, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 91–108.
- HRDINA, Antonín Ignác, *K vybraným aspektům nového kanonického manželského procesu*, in: *Revue církevního práva* č. 63–1/2016, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 9–22.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Kanonické právo, Dějiny pramenů, teorie, platné právo*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2011, 367 s.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Problém vlastnického práva k nemovitostem na tzv. inkorporovaných farách*, in: *Revue církevního práva* č. 1/1995, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 7–16.
- HRDINA, Antonín Ignác, *Soudcovská nezávislost v platném kanonickém právu*, in: *Revue církevního práva* č. 32–3/2005, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 203–215.



- HRDINA, Antonín Ignác, *Vývoj kanonické legislativy v uplynulém desetiletí*, in: Revue církevního práva č. 45–1/2010, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 53–63.
- CHIAPPETTA, Luigi, *Prontuario di diritto canonico e concordatario*, Dehoniane, Roma, 1994, x, 1487 s.
- IVAN, Jozef, *Evanjelizácia národov*, Redemptoristi – Vydavateľstvo Misionár, Michalovce, 2016, 228 s.
- KALB, Herbert, POTZ, Richard, SCHINKELE, Brigitte, *Religionsrecht*, WUV-Universitätsverlag, Wien, 2003, lvi, 695 s.
- KALETA, Paweł, *Kościelne prawo majątkowe*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin, 2014, 335 s.
- KAŠNÝ, Jiří, *Zrušení manželství in favorem fidei*, in: Revue církevního práva č. 25–2/2003, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 83–94.
- KEJŘ, Jiří, *Pronikání kanonického práva do středověkého českého státu*, in: Revue církevního práva č. 8–3/1997, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 137–156.
- KLIMEŠ, Petr, *Psychické příčiny neplatnosti manželství*, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 2004, 173 s.
- KOLÁŘOVÁ, Marie, *Povinnost hledat pravdu a podle ní žít*, in: Revue církevního práva č. 53–3/2012, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 17–28.
- KOTOUS, Jan, *K úloze a postavení kolegiálních kapitul v současnosti*, in: Revue církevního práva č. 65–3/2016, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 77–94.
- KOTRLÝ, Tomáš, *Pohřebnictví*, Právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků, Linde, Praha, 2013, 308 s.
- KRAJČI, Jozef, *Veľké tajomstvo*, Pressfoto, Bratislava, 1993, 228 s.
- KUDRJAVCEVA, Diana-Tereze, *Kanonické účinky křtu*, Srovnávací analýza kánonu 849 CIC/1983 a kánonu 675 CCEO, in: Revue církevního práva č. 29–3/2004, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 181–201.
- LEMPA, Florian, *Odpowiedzialność administracji kościelnej za szkody wynikłe z nielegalnego aktu administracyjnego*, Redakcja wydawnictw KUL, Lublin 1985, 193 s.
- LISTL, Joseph, MÜLLER, Hubert, SCHMITZ, Heribert, *Grundriß des nachkonziliaren Kirchenrechts*, F. Pustet, Regensburg, 1980, xix, 969 s.
- MARTENS, Kurt, *The Law That Never Was*, The Motu Proprio Administrative Potestatis on Administrative Procedures, in: The Jurist č. 68–1/2008, Catholic University of America, School of Canon Law, Washington, D. C., s. 178–222.
- MENKE, Monika, *Obhájce svazku v manželském procesu po reformě papeže Františka*, in: Revue církevního práva č. 65–3/2016, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 25–35.

- MENKE, Monika, *Soudnictví římskokatolické církve v českých zemích v období kodifikovaného kanonického práva*, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2015, 271 s.
- MICHAL, Jaroslav, *Codex recognoscendus*, in: *Theologické otázky současnosti*, Ústřední církevní nakladatelství, Praha, 1971, s. 111–118.
- MICHAL, Jaroslav, *Dějiny pramenů poznání kanonického práva s přihlédnutím k dějinám práva římského*, Ústřední církevní nakladatelství, Praha, 138 s.
- MICHAL, Jaroslav, *Úvod do studia kanonického práva*, Česká katolická charita, Praha, 1964, 145 s.
- MISZTAL, Henryk, *Kanonizační právo, podle zákonodárství Jana Pavla II.*, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 2002, 561 s.
- MOHELNÍK, Benedikt, *Pečeť daru Ducha Svatého*, Teologie svátosti biřmování, Krystal OP, Praha, 2012, 295 s.
- MÖRSDORF, Klaus, *Lehrbuch des Kirchenrechts II*, Ferdinand Schöningh, München, 1967, xvi, 543 s.
- NEJDL, Oldřich, *Právní postavení diecézních, vikariátních a farních rad v římskokatolických diecézích v českých zemích*, diplomová práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 2014, 119 s.
- NĚMEC, Damián, *Concordat Agreements between the Holy See and the Post-Communist Countries (1990–2010)*, Peeters, Leuven–Paris–Walpole, MA, 2012, 544 s.
- NĚMEC, Damián, *Hmotná kanonickoprávní úprava řešení mravnostních trestných činů katolických duchovních s ohledem na české právo*, in: *Revue církevního práva* č. 57–1/2014, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 7–37.
- NĚMEC, Damián, *Konkordátní smlouvy Svatého stolce s postkomunistickými zeměmi (1990–2008)*, Ústav pre vzťahy štátu a cirkví, Bratislava, 2010, 542 s.
- NĚMEC, Damián, *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*, Krystal OP–Karmelitánské nakladatelství, Praha–Kostelní Vydří, 2006, 215 s.
- NĚMEC, Damián, *Procesní kanonickoprávní úprava řešení mravnostních trestných činů katolických duchovních s ohledem na české právo*, in: *Revue církevního práva* č. 58–2/2014, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 7–38.
- NĚMEC, Damián, *Reforma Benedikta XVI. v oblasti svátosti svěcení a manželského práva*, in: *Revue církevního práva* č. 64–2/2016, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 57–75.
- NĚMEC, Damián, *Změny v textu CIC/1983 a CCEO apoštolským listem „Ad tuendam fidem“ ze dne 18. května 1998*, in: *Revue církevního práva* č. 10–2/1998, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 117–123.
- NĚMEC, Matúš, *Základy kánonického práva*, Iura Edition, Bratislava, 2006, 249 s.

- NEŠPOR, Zdeněk R., VOJTÍŠEK, Zdeněk, *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*, Karolinum, Praha, 2015, 655 s.
- Nový akademický slovník cizích slov*, Academia, Praha, 2005, 879 s.
- PAWLUK, Tadeusz, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II.*, Tomy I–IV, Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, Olsztyn, 1985, 1986, 1984, 1990, 324, 483, 254, 468 s.
- PEJŠKA, Josef, *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému*, 1. svazek: Ústavní právo církevní, 255 s., nákladem vlastním, Semily, 1932, 2. svazek: Hierarchický řád církevní, 253 s., Teologický ústav CSsR, Obořiště, 1937, 3. svazek: Manželské právo kanonické, 308 s., Teologický ústav CSsR, Semily, 1934.
- PEKARČÍK, Miloš, *Učiaca úloha Cirkvi*, Kánonicko-teologická analýzy tretej knihy Kódexu kánonického práva, MTM, Levoča, 2013, 213 s.
- PETROSILLO, Piero, *Křesťanství od A do Z*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1998, 239 s.
- PETRÍK, Roman, *Právní postavení Církve československé husitské od roku 1920 do současnosti*, diplomová práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 2009, 90 s.
- PIETAK, Tomáš, *Právní systém Slezské církve evangelické augsburského vyznání*, Vývoj, současný stav a výhled do budoucnosti, diplomová práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 1998, 61 s.
- POLÁČEK, Vladimír, *Východní manželské církevní právo se zřetelem k právu latinskému*, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta, Košice, 1991, 103 s.
- POLÁŠEK, František, *Discretio iudicii nutné k platnému manželskému souhlasu v kodechách církevního práva z roku 1917 a 1983*, MCM, Olomouc, 1995, 103 s.
- POLÁŠEK, František, *Procesní právo*, Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Olomouc, 2003, 120 s.
- POTZ, Richard, SYNEK Eva, *Orthodoxes Kirchenrecht*, Eine Einführung, Plöchl, Freistadt, 2007, 398 s.
- PRIMETSHOFER, Bruno, *Ordensrecht*, auf der Grundlage des Codex Iuris Canonici 1983 unter Berücksichtigung des staatlichen Rechts der Bundesrepublik Deutschland, Österreichs und der Schweiz, Rombach, Freiburg, 1988, 250 s.
- PŘIBYL, Stanislav, *Církevněprávní studie*, L. Marek, Chomutov, 2012, 343 s.
- PŘIBYL, Stanislav, *Počátky vývoje hierarchického uspořádání v rané církvi*, in: *Revue církevního práva* č. 49–2/2011, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 13–35.
- PŘIBYL, Stanislav, *Úvodní kánony Kódexu kanonického práva z roku 1983*, in: *Revue církevního práva* č. 44–3/2009, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 173–209.

- PUZA, Richard, *Katholisches Kirchenrecht*, C. F. Müller, Heidelberg, 1993, xix, 439 s.
- RIEDEL-SPANGENBERGER, Ilona, *Grundbegriffe des Kirchenrechts*, F. Schönigh, Paderborn, 1992, 248 s.
- RITTNER, Edward, *Církevní právo katolické I–II*, Právnická jednota, Praha, 1887, 1889, 354, 414 s.
- RUF, Norbert, *Das Recht der katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Herder, Freiburg–Basel–Wien, 1983, 448 s.
- SALACHAS, Dimitros, *Istituzioni di diritto canonico delle Chiese cattoliche orientali*, ED–EDB, Roma–Bologna, 1993, 414 s.
- SEBOTT, Reinhold, *Das kirchliche Strafrecht*, Kommentar zu den Kanones 1311–1399 des Codex iuris canonici, Knecht, Frankfurt am Main, 1992, 247 s.
- SEBOTT, Reinhold, *Das neue kirchliche Eherecht*, Knecht, Frankfurt am Main, 1983, 232 s.
- SCHULTE, Johann Friedrich von, *Lehrbuch des katholischen und evangelischen Kirchenrechts nach dem gemeinen Rechte, dem Rechte der deutschen Länder und Oesterreichs*, 4. Auflage des katholischen, 1. des evangelischen, E. Roth, Giessen, 1886, xvi, 559 s.
- SCHWENDENWEIN, Hugo, *Das neue Kirchenrecht*, Gesamtdarstellung, Styria, Graz, 1983, 638 s.
- SIPOS, Stephanus, *Enchiridion iuris canonici*, Haladás, Pécs, 1936, 1069 s.
- SPRATEK, Daniel, *Právní poměry v evangelické církvi na Těšínsku v letech 1709–1781 a jejich vliv na uspořádání toleranční církve v Rakousku*, in: *Revue církevního práva* č. 21–1/2002, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 17–50 a č. 22–2/2002, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 93–126.
- SVOBODA, Jiří, *Štěpán z Roudnice a jeho Questiunculae*, in: KRAFL, Pavel (ed.), *Sacri canones servandi sunt*, Historický ústav AV ČR, Praha, 2008, s. 379–384.
- SZABO, Miloš, *Východní křesťanské církve*, Stručný přehled sjednocených i nesjednocených církví křesťanského východu, Karolinum, Praha, 2016, 200 s.
- SZTAFROWSKI, Edward, *Podręcznik prawa kanonicznego I–IV*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa, 1985, 1985, 1986, 1986, 368, 304, 346, 471 s.
- TRETERA, Jiří Rajmund, *Církevní poplatky*, in: STARÝ, Marek a kol., *Dějiny daní a poplatků*, Havlíček Brain Team, Praha, 2009, s. 152–160.
- TRETERA, Jiří Rajmund, *Církevní právo*, Jan Krigl, Praha, 1993, 219 s.
- TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK Záboj, *Česká kanonistika*, in: SCHELLE, Karel, TAUCHEN, Jaromír (eds.), *Encyklopedie českých právních dějin*, I. svazek: A–Č, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2015, s. 552–566.

- TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Církevní úřady a právníci v katolické církvi*, in: KINDL, Vladimír, SKŘEJPEK, Michal (eds.), *Právníký stav a právníký profes v minulosti*, upravené a rozšířené vydání, Wolters Kluwer, Praha, 2016, s. 60–77.
- TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Konfesní právo*, Leges, Praha, 2015, 416 s.
- TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Některé vlivy kanonického práva na ustanovení Všeobecného občanského zákoníku týkající se manželství*, in: DVOŘÁK, Jan, MALÝ, Karel a kol., *200 let Všeobecného občanského zákoníku*, Wolters Kluwer, Praha, 2011, s. 402–407.
- TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Religion and Law in the Czech Republic*, Wolters Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2014, 128 s.
- TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Slovník církevního práva*, Grada, Praha, 2011, 152 s.
- TRETERA, Jiří Rajmund, *Právní dějiny církve od 6. století do 20. století*, in: SELTENREICH, Radim a kol., *Dějiny evropského kontinentálního práva*, 3. vydání, Leges, Praha, 2010, s. 125–167.
- TRETERA, Jiří Rajmund, PŘIBYL, Stanislav, *Konfesní právo a církevní právo*, Jan Krigl, Praha, 1997, 335 s.
- TRETERA, Jiří Rajmund, *Synagoga a církve kdysi a dnes*, Jan Krigl, Praha, 1994, 109 s.
- URFUS, Valentin, *Ad futuram rei memoriam – Co by nemělo být zapomenuto...*, in: *Revue církevního práva* č. 45–1/2010, Společnost pro církevní právo, Praha, s. 9–12.
- VERING, Friedrich, *Lehrbuch des katholischen, orientalischen und protestantischen Kirchenrechts*, mit besonderer rücksicht auf Deutschland, Oesterreich und die Schweiz, 3. umgearbeitete, sehr verbesserte und vermehrte Auflage, Herder, Freiburg im Breisgau, 1893, xvi, 1031 s.
- VERMEERSCH, Arthur, CREUSEN, Joseph, *Epitome iuris canonici cum commentariis I–III*, H. Dessain, Romae, 1934–1937, 675, 633, 472 s.
- VLADÁR, Vojtech, *Pramene práva katolíckej cirkvi v historickom vývoji*, Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, Plzeň, 2009, 220 s.
- ZUBERT, Wenanty Bronisław, *Řeholní právo*, Instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 1996, 411 s.